

Beérkezett: 2025. szeptember 22. Elfogadva: 2025. szeptember 22. Megjelent: 2025. november 30.

Szabó Veronika

Medve Annára emlékezünk

Kedves Olvasó!

Megrendüléssel és mély fájdalommal emlékezünk Medve Anna tanárnőre, a Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Tanszékének oktatójára, aki életének 72. évében, 2025 augusztusában elhunyt. A tanárnő 22 éven át tanított elhivatottan a Pécsi Egyetemen, illetve jogelődjében, a JPTE-n, és hallgatók százainak jelentettek meghatározó élményt az anyanyelvi szak módszertani, mondattani és filmes kurzusai, valamint a vele folytatott személyes és online beszélgetések.

Magyar–oroszl szakos általános iskolai tanári, majd középiskolai magyartanári végzettséggel a közoktatásban kezdte pályafutását. 1975 és 1992 között a pécsi Mátyás Király utcai Ének-zenei Általános Iskolában dolgozott pedagógusként, munkaközösség-vezetőként és szakvezetőként, később hallgatók tanítási gyakorlatát irányította. Tapasztalatait módszertani óráiba is beépítette: pragmatikus

gondolkodásmódja, a publikációiban is megjelenő feladatjavaslatok számos ötletet adtak leendő és gyakorló pedagógusoknak.

Az 1990-es években részt vett Bánréti Zoltán *Nyelvtan – kommunikáció – irodalom tizenéveseknek* című programjának a kipróbálásában, tizenkét pécsi általános iskola összefogásával. Erről az általa szerkesztett *Baranya Megyei Pedagógiai Híradó* hasábjain is beszámolt. Módszertani kurzusait ennek a programnak a szellemisége hatotta át: hitt abban, hogy az anyanyelvi nevelés során a gyerekeket kreativitásra, önálló problémamegoldásra és az értékproblémák értelmezésére kell nevelni.

1992-től óraadóként dolgozott a Magyar Nyelvi Tanszéken és szaktanácsadóként a Baranya Megyei Pedagógiai Intézetben. Elkötelezett híve volt a transzformációs generatív grammatikának; Alberti Gáborral közösen írt könyve egy teljességre törekvő nyelvi modellt kínált a felsőoktatás számára. A generatív grammatikában elsősorban az ragadta meg, ahogyan ez a keret az anyanyelvi beszélő kompetenciáját modellálja, másodsorban pedig az, hogy a generatív grammatika a nyelvi rendszert szabályok alapján levezethető elemsorokként kezeli. Medve Anna így fogalmazott a tanulói tapasztalatról: „A gyerekek azt kellene éreznie, hogy az anyanyelv grammatikájának szabályait, amelyeket az oktatás során felfedez, bizonyos értelemben ismeri, hiszen azok alapján alkotja meg mondatait... felfedező útján tehát az öntudatlanul elsajátított – implicit módon ismert – szabályokat teszi tudatossá, explicitté. Valamint azt is látnia kell, hogy szabályokat fedez fel, és nem taxonómiát gyárt, nem »skatulyáz«” (Medve–Szabó 2010: 57). Medve Annának az Alberti Gáborral megalkotott mondattani modellje a mai napig meghatározza a pécsi nyelvészeti iskola oktatási profilját.

Később fiatal kollégákból és hallgatókból álló kutatócsoportjával a generatív grammatika szellemiségét követő nyelvészeti modelleket dolgozott ki közép- és általános iskolai alkalmazásra, majd pedig azon dolgozott,

hogyan lehet ezek eredményeit a tanárképzésben is hasznosítani. A grammatikáról így vallott: „Az, hogy egy nyelvben mit kell egyeztetni mivel, használ-e a nyelv névelőket, milyen a szórendje, vannak-e benne nyelvtani nemek, nem függ a nyelvet beszélő nép szokásaitól. A természeti törvényekhez hasonlóak ezek, és azokhoz hasonlóan képesek az emberi – gyermeki – kíváncsiság tárgyává lenni” (Medve–Szabó 2010: 54).

A felfedező módszer, a folyamatos újítás és megújulás, a kísérletezés feltétlen híve volt. Ezt tanúsítják az *Iskolakultúra-könyvek* sorozatban megjelenő *Anyanyelvi Nevelési Tanulmányok* kötetei is. Egyik fő kezdeményezője volt a Szépe György emlékére indított *Találkozások az anyanyelvi nevelésben* konferenciasorozatnak, amely az anyanyelvi nevelés tág horizontját és komplexitását szem előtt tartva interdiszciplináris előadásoknak is teret biztosított; mindezt a tanár úr szellemiségéhez hűen. Kurzusain is megjelent a tudományközi szemléletmód: igazi bölcsészként az irodalom, a zene, valamint a film nyelviségét, valamint a nyelvi és kommunikációs nevelés egységét egyaránt beemelte a tematikáiba. Ezzel számos olyan diáknak is meghozta a kedvét a nyelvészet tanulmányozásához, akik korábban csak az irodalom iránt érdeklődtek. Az irodalom és a nyelv integrációjáról így írt: „Egy, az olvasóvá nevelést nem csupán deklaráló, de azt megvalósítani is kívánó oktatásban az irodalom mint nyelvjáték bevonása az anyanyelvi nevelésbe [...] gyümölcsöző lehet” (Medve 2013: 104).

Felismerve a diákok mai igényeit, a vizuális kultúra fontosságát, egyetemi hallgatókkal közösen alapította meg a *Film-Virage Kulturális Egyesületet*, amelynek tagjaival egészen az utolsó évekig tartotta a méltán népszerű *Moziban, képernyő előtt* című kurzust.

Medve Anna tanárnő pályája és tanítványai emlékezete egyaránt azt mutatja, hogy kiemelkedő pedagógus és nagybetűs Ember volt. Fontosnak tartotta a mások felé forduló, értő figyelmet, a személyes kapcsolatok ápolását – legyen szó mindennapi beszélgetésekről vagy általános iskolai és egyetemi órákról. Jól értett a közösségek építéséhez, és nagyon szívesen dolgozott együtt hallgatókkal és fiatal kutatókkal. Mindig nyitott volt az új ötletekre, és örömmel támogatta a fiatalok kezdeményezéseit. Ezt nemcsak a közösen tartott kurzusok, hanem konferencia-előadásai és publikációi is tanúsítják. Vallotta ugyanis, hogy „a nevelési folyamat interaktív voltából adódóan a nevelő is folyamatosan nevelődik neveltje által, s a tanuló szerepe is agentív” (Medve 2005: 137).

Feledhetetlen személyiségének varázsa kitörölhetetlen nyomot hagyott mindazokban, akikkel valaha találkozott, így igazán nem is kell búcsúznunk: bennünk él tovább.

Bécs, 2025. szeptember 22.

Tisztelettel:

Szabó Veronika
óraadó oktató
Bécsi Egyetem Finnugor Tanszék

Irodalom

- Medve Anna 2005. Egy készülő tananyag: részletek és dilemmák, avagy anyanyelvi nevelés tetőtől talpig. In: Medve Anna – Szépe György (szerk.) *Anyanyelvi nevelési tanulmányok I.* Iskolakultúra. Pécs. 116–139.
- Medve Anna – Szabó Veronika 2010. Anyanyelv, iskolában és azon kívül. *Iskolakultúra* 20/9: 53–64.
- Medve Anna 2013. Formalom és tartoma. Nyelvtanulmányfej. Anyanyelv és irodalom az oktatásban, anyanyelvi megközelítésből. *Acta Academiae Agriensis. Sectio scientiarum economicarum et socialium* 40: 89–105.

A kép forrása: *Találkozások az anyanyelvi nevelésben* 1. konferencia megnyitója (2013)

Veronika Szabó: In memory of Anna Medve

Kulcsszók: anyanyelv-pedagógia, transzformációs generatív grammatika, pécsi nyelvészeti iskola, anyanyelvi szakmódszertan, Medve Anna

Keywords: first language pedagogy, transformational generative grammar, Pécs school of linguistics, first language methodology, Anna Medve

Az írás szerzőjéről

Szabó Veronika

Bécsi Egyetem, Bécs, Ausztria

veronika.szabo[kukac]univie.ac.at

<https://orcid.org/0000-0002-1184-022X>